

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, V., KOHÁRY-UTCA 4., II. EM.
Telefonszám: Lipót 974—24.
Minden pénz a lelkesít hivatalt címére küldendő.

Felolós szerkesztő:
JÓZAN MIKLÓS
Munkatársak:
Botár Imre
Buzogány Anna
dr. Csiki Gábor

Megjelenik havonként.
Előfizetési ára:
Egy évre 4 pengő

Torda: 1568. **HATÁRKÖVEK** Pozsony: 1848.
az unitárius egyház történetében. Ezekben a helyeken mondotta ki az országgyűlés előbb Erdélyre, azután egész Magyarországra nézve, hogy az unitárius vallás bevett vallás (recepta religio).

„Memento mori“.

„Mindennap meghalok“.
I Kor. XV. 31.

Az emberélet útjának felén gondos testvéri kezek fekete fátyollal kötötték be az én szemeimet. Bizonytalan léptekkel közeledtem a sötét kamara felé, ahol gondolataimmal magamra hagytak. Ebben a pillanatban úgy éreztem, hogy egész küzdelmes múltam összes rejtélyeivel feltárul és megvilágosodik előttem. Amiért születtem: Amiért szenvedtem: Amiért imádkoztam és lelkesedtem, mind-mind olyan magától értetődő, egyszerű dolog lett előttem, mint az abécé, amelynek egyes betűi magukban foglalják a világnak összes titkát, minden bölcseségét.

Azért születünk, hogy szenvedjünk. Azért szenvedünk, hogy imádkozzunk. Azért imádkozunk, hogy lelkesedjünk. És lelkesedünk, hogy ujjászülethessünk.

Az apostol is átment ezeknek az élettapasztalatoknak viharos skáláján s ezért mondja jeligenk szavaiban: „Mindennap meghalok“ . . . Nem az vagyok, aki tegnap voltam. Mindennap meghalok az önző érdekek szeszélyes játékának, amelyek görcsös ujjakkal hatalmukba akarnak ejteni. Meghalok a bűnnek és ezer csábjainak, amelyek andalító hangon próbálják törbe csalni árva lelkemet. Meghalok a Világnak, amely sokat ígér de keveset ad; keveset, ami szívemet igazán boldogítaná.

Ez a földi lét csak árnyék, mely az égi világosság nyomán meghúzódik. Értéket neki csak azok a mennyei sugarak adnak, amelyek benne megütközve, mintegy acéltükröben, felmutatják az emberi élet és jellem hervadatlan, örök vonásait.

Addig nem látod meg, Atyámfia, ezt az isteni vonást, amíg szemed-szád eltátod a múltó percek és órák ígézetének befogadására. Amíg csak kifelé bámulsz, kifelé tekintesz. Légy már egyszer te is apostol, a saját magad apostola! Légy már egyszer te is mester, a saját magad mestere! Légy már egyszer te is király, a saját lelked királya!

Fogadj szót nekem . . . Az emberélet útjának felén, velem együtt jöjj-jöjj, amíg nem késő, jöjj velem a sötét kamarába. Egy árva szóval se tiltakozzál, ha gondos testvéri kezek fekete fátyollal kötözik be a te szemeidet. S gondolataiddal magadra hagynak . . . Gondolj az életre! Gondolj a halálra! Ez a kettő együtt két atyafi-gyermek. Aki nem fél az egyiktől, ne rettegjen a másiktól se . . . Memento mori . . . Rántsd le hát a leplet: amit ottan a félhomályban ülve megpillantasz, az ott, a hamvadó mécs libegő lángja mellett, te vagy magad — Hamlet sírásójának vigyorgó koponyája . . .

Memento . . . Memento mori . . .

Szerkesztő.

Másvilág.

(Rabindranath Tagore.)

Ott lakott ő, az én kedves hugám, a domboldalon a kukoricás mellett. Szegényes kunyhója közelében egy forrás volt, amelynek vize csobogva lejtett tova a százados fák komor árnyékában. A szomszéd asszonyok oda szoktak járni, hogy korsójukat megmerítsék. És a fáradt utasok is szívesen telepedtek csöndes plhenőre az üde virágos parton. Ő pedig csak sürgölődött forgolódott és dlmodozott tovább nap-nap után a csobogó csermely vidám dalája mellett.

Egyszer az esti szürkületben lejött hozzánk a nagy Idegen a fellegekbe burkolt órlás hegyek közül. Csapzott hajfürtjei, mint valami megdermedt kígyók csüngtek alá bozontos fejéről. Elármétkodva kérdeztük: „Ki vagy?” De ő nem felelt, csak leült nyugodtan a csevegő patak mellé, s mind a kunyhót nézte, ahol az én hugám lakott. Szívünk szorongott a félelem miatt és amikor egészen beesteledett, hazatértünk, ki-ki a maga otthonába.

Másnap reggel, mikor az asszonyok megint eljöttek vizért a deodar-fák tövében fakadó forráshoz, a szegényes kis kunyhó atjaja tárva-nyitva állott. A kunyhó lakójának nyoma veszett. Angyali hangját többé senki se hallotta. Arca mosolyába többé senki se gyönyörködött. Mindössze egy üres korsó maradt ott a földön és a mécses a sarokban teljesen kiégett. Senki se tudta megmondani, hogy az én kedves hugám még viradta előtt ugyan hová tűnheteit el. — És a nagy Idegen sem volt sehol.

Méjusban már a nap mind melegebben tűzött és a hó lassanként elolvadt és mi ott ültünk megint a forrás mellett és csendesesen sirdogáltunk. El-elgondolkoztunk s kérdeztük magunkban: „Vajjon van-e forrás, abban az országban, ahová ő költözött? Van-e forrás, amelyből szőnját enyhíthetné ebben a tikkasztó hőségben?” Majd egymásra tekintelve, meghökkenve kérdők: „Vajjon van-e más világ ezeken a szép kék hegyeken túl, ahol mi lakozunk?”

Nyárközépen öreg este volt már. A déli szél körül enyelgett, amint ott ültem az elhagyott kunyhóban, ahol a kihamvadt mécses sötétben meredt felém. Amikor egyszerre az én látóhatáromról eltűntek a hegyek és halmok, mintha közönséges szinfalak lettek volna. „No, nézd csak, ő az. Csakugyan ő. Hogy vagy, drága gyermek? Mennyd csak, boldog vagy-e? De h it itt a szabad ég alatt még egy eresz sincsen, ahol meghuzd magad! És, óh Istenem! a mi gyönyörű forrásunk sincs itt, hogy oltsa szomjca!”

„Ez az ég ugyanaz mint a tiétek” — mondá ő — „de itt a hegyek nem szabnak határt, — a kis forrás vize hömpölygő folyóvá dagadt, — a föld pedig egy beláthatatlan, végtelen tónaság.” „Ugy van, ugy!” — sohajték — „van itt az ég világán minden, csak mi nem vagyunk.” Mire ő szomoruan elmosolyodott s így szólt: „Itt vagy te is, hidd el, itt vagy a szívemben.” Erre jölebb-

redtem és hallgatóztam. Nem volt semmi nesz. Csak a csermely csobogott és a deodrok susogtak a vak éjszakában.

P. b.

Óda.*

(Perczelné Kozma Flóra emlékére).

I.

Nagyasszonyunk! — a csillagok honából
Ez alkonyórán, oh tekints le ránk;
Mióta lelked odafenn világol,
Mi itt alant oly árván maradánk.
De enyhülend a szívünk árvasága,
Ha látjuk újra a te égi arcod;
És foly tovább, foly a te földi harcod . . .
— Nagyasszonyunk! — köszönt a régi gárda.

II.

Fehér galamb a lelkünk lobogója,
Amelyre ismét mind fölesküszünk;
S mely a veszendőt áldva, védi, óvja,
Krisztus keresztje a mi cimerünk.
A jelszavunk is hogy' lehetne — „hátra” —
Mikor előre zúg az ős Teremtés,
És mindentitt csak egy az üdv: a mentés . . .
— Nagyasszonyunk! — vigyáz a régi gárda.

III.

És rád tekint ma néma hódolattal,
Hogy zárt sorokban, ime, felvonul;
S örök szerelmet esdő indulattal
Szívét ajánlja néked zálogul.
Fogadd el azt! — Mi földi kincs, mi drága,
Ezzel — tudod jól — soha föl nem érne:
Te vagy ma is e kis csapat vezére . . .
— Nagyasszonyunk! — rajong a régi gárda.

IV.

Igy álsz előttünk: prédikálva bátran,
Próféta-módra — oly sok éven át —
A mi Urunknak áldott nyomdokában
Az Isten-ige drága szózatát.
És földereng a mult idők világa:
Az Ujszövetség . . . ittasúl a lélek . . .
S a röpke percbe' zsong az örök élet . . .
— Nagyasszonyunk! — figyel a régi gárda.

V.

És bár az évek gyorsan átsuhannak
Fejünk felett, mint költöző madár;
És nyoma sincs tán egy-egy vig csapatnak,
Amíg a többi vissza-visszajár . . .
Későn-korán, Te jöjj csak! — Várva-vár ma
Jöttödre népünk annyi bús szegénye,
Kit-kit alig tart hervatag reménye . . .
— Nagyasszonyunk! — idéz a régi gárda.

VI.

Óh hát jelenj meg újra itt közöttünk
A lelki szépség régi trónusán,
És mint királynő, tündökölj előttünk
Ez alkonyóra szent magaslatán.
És szólj mihozzánk, Nemzetem Virága,
Szólj hát szeráfi, bűvös-bájos hangon:

S az átkot én is el-elcsitítandom . . .
— Nagyasszonyunk! — búsong a régi gárda.
VII.

Járunk borongó, sűrű rengetegben,
Itt-ott ha csillan olykor egy sugár,
S ránk ünnepélyes, őszi gyászmenetben
A végítélet harsonája vár . . .
. . . Virág a siron . . . Am a Hit virága
Hiába nem vivand a hervadással;
S a sors adósunk bár a számadással . . .
— Nagyasszonyunk! — remél a régi gárda.
VIII.

Munkád: imádság édes áhítatja,
Amint „az Urnak dolgát hirdeted“;
Halálod is a hűség áldozatja,
És áldozat volt egész életed . . .
Amerre jársz, ott nincs, oh nincsen árva;
Ottár gyanánt áll ott a házi tűzhely;
S onnan felül a templom is csak műhely . . .
— Nagyasszonyunk! — dicsér a régi gárda.

* * *

Nagyasszonyunk! — a csillagok honából
Ez alkonyórán, oh tekints le ránk;
Mióta lelked odafenn világol,
Mi itt alant oly árván maradánk.
De enyhülend a szívünk árvasága,
Ha látjuk újra a te égi arcod,
És foly tovább, foly a te hősi harcod . . .
— Nagyasszonyunk! — áld-áld a régi gárda.
Józan Miklós.

Huszonöt év Krónikája*)

Isten kegyelméből ezt is megértük. Budapesti egyházközségünknek pár hét e.ótt tartott ötven-éves jubileuma után, ugyancsak itt a templomban ünnepejük ma Dávid Ferenc Egylet XXV éves fennállásának örömnünnepét.

Egyletünk alapítása ennek a forrongó századnak elején, arra az időre esik, amikor mindinkább előtérbe nyomult annak a szükségessége, hogy a hagyományos egyháziélet működési körét ki kell bővíteni, annak valláserkölesi jogzatában is alkalmat kell nyújtani híveinknek a fokozottabb érdeklődésre. Amit mi akartunk tehát, nem egyszerű egyletesdi volt, hanem komoly célkitűzés, amely melől nem hiányoztak a megfelelő eszközök sem a nagy eszme önzetlen szolgálatában.

Ezt a célkitűzést hiven tükrözi vissza 1901 aug. 28.-án megerősített Apszabályainknak 2.§-a melyet a történeti hűség kedvéért, mindnyájunk okulására, szöveg szerint ide íkállok:

»Az egylet célja: a keresztény vallás és erkölcsi élet, valamint a hazafias érzés ápolása és emelése; az unitarizmus és más szabadelvű vallásos eszmék mozgalmainak és irodalmának ismertetése. Tudományos és nevelésügyi, társadalmi kérdések megvitatása; a szépirodalom, ének, zene és szavaltat ápolása. Amellett az egylet céljához

*) A budapesti Dávid Ferenc Egylet XXV. éves jubiláris diszközgyűlésén elmondta a volt főtitkár.

tartozik a különböző hitfelekezetek közötti kölcsönös szeretet és testvéri érzés fejlesztése is. Az egylet — vagyoni erejéhez képest — a jótékonyág gyakorlását őszintén feladatának ismeri.

Amint ebből látható, meglehetősen széles munkamező várt kis egyietünkre mindjárt a kezdet stádiumában. Ennek a kiterjedt mezőnek a megmunkálására alkalmas vezetőkről és munkásokról kellett gondoskodni. Szerencsére egyikben sem volt hiány. Azonkívül, mintegy példaadásképen ott volt szemünk előtt a kolozsvári Anya-egylet, amely től eleitől fogva egészen a nagy összeomlásig állandé összeköttetést tartottunk fenn. Az Anya-egylet már akkor 17 éves múltja tekintett vissza; s egyikünk-másikunk még diákkorából visszaidézhetette azokat a kelemes felolvasó üléseket, amelyekben világhírű tudósunk Brassai bácsi is megjelent. A felolvasó asztalnál pedig felváltva szerepeltek az erdélyi különböző bevett vallások képviselői, még római katolikus világi emberek is, mint dr. Concha Győző egyetemi tanár.

Ilyen példák után könnyű volt elindulni. Azzal a szent szándékkal fogtunk tehát a munkához, hogy Erdély klasszikus földjének legizesebb gyümölcsét, a testvériséget és a kölcsönös megbecsülést átpléntá'juk az Alföld sivatag homokjába. Hát ha itt is megfogamzik a gondosan ápoló csemete, s boldogítja szépségével és jószágával mind a gondozókat, mind az élvezőket.

Kép nélkül szólva, a mi kis egyletünk vezetősege arra igyekezett, hogy felolvasó asztalunkhoz az unitáriusokon kívül másokat is meghívjon, akik esetleg rokonszenveztek velünk, illetve azzal a nemes idealizmussal, amely szerény törekvéseinket eleitől fogva áthatalotta. Így kerültünk belső kapcsolatba a pozsonyi evang. theol. akadémia tanáráival, kik közül többen ma is megjelentek, hogy a változott viszonyok közt is tanúságot tegyenek arról, a testvéri kötelekről, amely bennünket a kölcsönös megbecsülés és baráti szeretet alapjára egybefűzött. Ugyanez az érzet indította a sárospataki ref. theol. egyes tanárait, hogy tultegyék magukat a szűkebbül felekezeti felfogáson, amely akarnágy-szor éket vert az idők folyamán a protestáns testvéregyházak különböző tagozatai közé is. Eljöttek minközénk, hogy hirdessék az igazi reformáció követelményeit az általános felvilágosodás modern korszakában, ahol és amikor az erkölcsi dekadenciával határos, ha valaki — akárki legyen az: akár egyes ember, akár egyházi közület — erőnek erejével vissza akarja fordítani az idő kerekét. Az órák csak a síralomházban szokták megállítani, vagy visszafordítani annak mutatóját. Krisztus egyházában azonban a modern keresztényvilág érték-mérője csak a folytonos haladás lehet.

Es ami néhai nagy elnökünknek, Ürmösy Miklósnak kiváló érzéke volt az iránt, hogy kit mikor és hogyan vonjon be a testvéregyházak kiváló képviselői közül a mi kis egyletünk munkálkodásának szellemi érdekkörébe. Neki az első egyleti év lezárásakor, amikor rendszerint a beszámoló közgyűlésünket tartani szoktuk, már kész volt a programja a következő egyleti évre s ilyenkor

tartott megnyilatkozásai, áthatva egy mély vallásos lélek benső suggallatától, va'ósággal program-számba mentek. És mi mindannyiszor mintegy erkölcsi indítást éreztünk magunkban arra, hogy a tervezett munkából mindenki kivegye a maga részét. Nemcsak az elnököket szeretettel körülvéve vezetők, hanem a Váasztmányoknak férfi és nő tagjai is, akik között nem egy más vallású testvérünk nevével találkozunk.

Rendes tagjaink száma mindjárt kezdetben rohamosan emelkedett. Elérte, sőt meghaladta a háromszázat is. Ami ugyan csekély két koronás évi tagdíj mellett nem sok anyagi erőt jelentett, de voltak sokan, akik alapítói tagdíjban 50—50 koronát befizetve, az évi járulékot megváltották örök időkre. Azaz, hogy csak a világháborúig, mert az ilyenformán egybegyűlt több mint 1000 korona összeg hadikölcsonjegyzés folytán megsemmisült. Minthogy megsemmisült — sajnos — az a másik 1000 koronánk is, amelyet Urmössy Miklós a fia elnöki székfoglalója alkalmával ajánlott fel az egyeletnek örök alapítvány címen, s amely az ő neve alatt kamatoztattunk, mig nem azt is szépen felgyapodott kamával együtt elnyelte a háború Molochja.

Ugyan mi volt hát meg mégis a nagy összemérés után, amire úgy mutathatnánk rá, mint egyeletünk jogos szerzeményére? Nem maradt más, mint egy harmónium, amely az énektanításban nagy segítségünkre van. És — ha szabad ezt a szójátékot használnom — a harmónia, amely egyeletünk tagjait ma is szorosán egybetartja s mint ilyen a mi kis egyeletünk további sikeres és hasznos működésének egyetlen záloga.

Ez a harmónia teszi érthetővé, hogy nekünk a mai mesterkélt határokon túl is vannak munkatársaink, akiket annak idején irántunk tanúsított lojális magatartásukért és áldozathozatalukért az egyelet tiszteletbeli tagjaivá választottunk, akik az erről szóló okmányt ott tartják a dolgozószobájukban az íróasztal felett, mint buzgó igyekezetüknek legszebb pályabérét. Akire itten hivatkozom, az Nagyváradnak köztisztviselőben álló fő abbija, dr. Kecskeméti Lipót, aki magyarább a magyarnál és unitáriusabb az unitáriusnál.

És vannak tiszteletbeli tagjaink Ag'riában és Amerikában is, akik egy 30-as csoportban Miss Tagart vezetése mellett jelen voltak 1901 szeptember 1.-én d. u. 4 órakor itt a templomban tartott megnyitó közgyűlésünkön, mely után fényes fogadó est volt a parochia összes termeiben.

Egy másik 100-as csoport 1910 aug. 24.-én Kolozsvárt és a dévai várban tartott 400 éves Dávid jubileum után tisztelte meg egyeletünket látogatásával, amikor is együttesen ünnepeltük meg Parker Tivadar születésének 100 éves fordulóját. Angol részről J. E. Carpenter oxfordi tanár, amerikai részről Ch. W. Wendte lelkész, magyar részről pedig e sorok írója méltatta a nagy imádkozó és prédikátor, író és szociális reformer érdemeit. Ezek mind büszkén viseltek ma is egyeletünk jelvényét, amelyet annak idején őket megajándékoztuk.

Egyeletünk mindjárt az első években azáltal is szolgálta kívánta a felvilágosodás szent ügyét, hogy az itt elhangzott felolvasásokat, elnöki megnyitókat s imákat, verseket, I-IV. terjedő Évkönyveiben kiadta. Ezt az összes tájoknak és az erdélyi unitárius lelkészi hivataloknak megküldte. Ily irányu törekvésünket azonban a nyomdaköltségek magas volta miatt be kellett szüntetnünk.

De volt Valaki közöttünk, aki hitt a szárnyasbelű hatalmában, az ólomkatonák hódító erejében s ettől a szent hittől ösztönözve, ennél a felolvasó asztalnál és egyébütt, másrokon egyesületekben tartott értekezéseit és tanulmányait előbb különálló füzetekben, később vastkos kötetekben ki nyomtatta és ezáltal soha eléggé meg nem becsülhető szócélatozt tett a mi ügyünknek ebben a hazarészben, ahol az unitárius név még ma is idegen-szerűen hangzik egyesek fülében, mintha bizony nem azért halt volna vértanúi halált a mi első püspökünk, Dávid Ferenc, kinek nevét lobogónkra tüztük. Mintha bizony ide s tova 400 esztendő minden súlyos terhe, üldöztetése, átka, szenvedése nem lenne elegendő jogcím arra, hogy helyet foglaljunk egyenlő testvérekül a Jézus asztalánál!

Hogy e tekintetben enyhült a helyzet és javultak az állapotok, abban óriási érdeme van egyeletünk női elnökének, Perczelné Kozma Flórának, akit mindnyájan a rajongásig szeretünk és tisztelünk s aki csak nemrégiben hagyott itt bennünket, hogy magára vegye — ott is önkénytel, mint ahogy itt tevé — egy magasabb szolgálat krisztusi terhét az egy igaz élő Isten dicsőségére. Hogy ki ki volt ő nekünk, nehéz volna azt szavakban kifejezni. Ugy vagyunk ezzel is, mint a mélységes érzések csodálatos skálájával, amelyek végig rezegnek szivünk hurjain, de hangot nem adnak, csak ahol épen a rhytmus úgy kívánja egy-egy fájó könnycsepp gördül a szemünkbe jelezve, hogy ott bent Isten lakik, aki gyönyörködik az ő kezének alkotásában. Ez a mai ünnep különben alkalmat nyújt nekünk arra, hogy végtelenül finom lelkiületével és gondolatainak mélységes bölcsességével később — az ő arcképének leleplezése során — foglalkozzunk. Még itt megállapítanunk azt, nélküle, az ő apostoli munkálkodása nélkül, még feleannyi eredményt se tudtunk volna elérni, mint amennyit az ő vonzó egyéniségének varázsa alatt elérnünk sikerült.

Ezt a nagy szolgálatot, amelyet a megboldogult nemcsak nekünk, hanem közvetve az egész Unitárius Vallásközönségnek tett, több ízben lelkes nyilatkozatokban ismerte el a mi szeretve tisztelt főpásztorunk, Ferencz József püspök ur is, mint egyeletünk fővédnöke. Bizonyára az ő, eseményekben gazdag, Isten által kegyelt hosszú életének is egyik szép napja volt, amikor Perczelné Kozma Flóra elnökünk őt és a kolozsvári testvéreket meglátogatta s ott az anyaegyletben felolvasást tartott. Egy-egy ilyen feledhetetlen napnak emiékét örzi Hódmezővásárhely és Pozsony is, ahol testvéri találkozóra egybegyűltünk. Annak nevében, aki ut, igazság és élet.

Érdemes feljegyezni azt is, hogy mi a mi egy-
leli működésünkkel mindvégig itt maradtunk a
templom keretei között. És ezt nem is volt okunk
 megbánni, mert a templom a maga áhítatával min-
dig megszabta a mi felolvasó üléseinknek igazi ka-
rakterét s a közönség is olyan megértő figyelemmel
 kísérte szerény működésünket, hogy ha szinte sem-
mi praktikus haszna nem lett volna is az egésznek,
már csak ezért az édes, boldogító és felemelő
hangulatért is érdemes volt dolgozni és lelkünket
együttesen emelni fel a mindennek Urához, erős Iste-
néhez.

Csak akkor mozdultunk ki a templomból, ami-
kor az élet árja így kívánta, amikor hangverseny-
nyel egybekötött táncestélyeket rendeztünk, hogy
azon híveink és az érdeklődők egymást közeleb-
ről megismerjék s az igazat megvallva egy kis
anyagi eszközt, pénzt szerezzünk az Évkönyvek
kiadására.

A világháború természetesen ezt is erkölcsileg
lehetetlenné tette. S a menekülés óta az erdélyi
ifjúság, mely külön ifjúsági D. F. E. be tömörült,
vette át ezt a farsangi szerepet tőlünk öregektől,
akik már csak gondolatban kísérjük az öök szilaj
jókedvüket és magyaros temperamentumukat.

1910 óta volt itt a templom alatti hosszú he-
lyiségben D. F. Ifjúsági Kör, amelyben vasárnap
delután összegyűltek a nagyobb diákok és a főis-
kolai hallgatók. Énekeltünk, imádkoztunk, bibliát
magyaráztunk s megemlékeztünk időnként az uni-
tárius egyház vezéreiről a múltban és a jelenben.

Ez a helyiség 1915 óta átalakult szerény Ott-
honná, amelyben 6-7 unitárius ifju ingyen lakást
élvez. Lelki szemeink előtt természetesen akkor
is, amikor ezt szegényes eszközökkel megvalósi-
tottuk, egy 30-40 személyes Internátus lebegett,
amelynek berendezésére az amerikai és angol uni-
tárius testvérek által részünkre vásárolt Missió-
Ház leendő hivatva a IX. ker Rákos-u. 3 sz. alatt,
ahol hogyha Isten és a jóemberek úgy akarják rö-
vid időn belül egy második imaházunk is tesz,
ahová esetleg a D. F. E. is átteletheti főhadiszállását.

Időközben az egyület cselédgondozással is fog-
lalkozott. Beke Mózesné tagtársunk tanította őket
berini kötöke-féle munkára, közben egy-egy lelkes
asszonyunk felolvasott nekik valamely szivreható
történetet és a végén pedig meg is vendégeltük
őket. Ez is azonban csak igen rövid ideig tartott,
mert a lányok folyton változtatták a helyöket s
nehezen lehetett őket nyilvántartani. Különben sok
ilyen sporadikus kezdeményezésünk volt, ami idő-
jártával pártolás hiányában megszűnt. Sokat tesz
természetesen és sok mindent megmagyaráz az
arravaló helyiség hiánya is és a nincstelenség
amelynek nyomasztó hatását kivált az utolsó év-
tizedekben mindannyian tülön-tul tapasztaltuk.

De hála legyen az isteni Gondviselésnek épen
ezek a zivatáros idők indították a D. F. E. női vá-
lasztmányának tagjait arra az elhatározásra, hogy
»Unitárius Nőszövetség« c. külön szervezkedjenek
s azt a jótékony munkát, amely ezidő szerint leg-
jobb feladatuk, az egyházközség körében, a meg-

szaporodott létszám mellett s az angol-amerikai Nő-
szövetségek lelkes támogatásával angoli szelid-
séggel és felebaráti szeretettel végezzék.

Lelkem előtt felvonul a szereplőknek hatal-
mas tábora, akik ezalatt a 25 év alatt a különböző
Muzsák szolgálatában állva, érdemes és hasznos
munkát végeztek tiszta s ingyen, minden
ellenszolgáltatás nélkül, pusztán az ügy szeretetétől
indítva. Fogadják innen, az emlékezetnek szánt
szent órában együletünk vezetőségének és összes
látogatóinknak hálás köszönetét. Az a 150 felol-
vasás, amit ez alatt az idő alatt rendeztünk, ta-
nuságtétel mellettük és mellettünk és amellet a
megdönthetetlen igazság mellett, hogy a mi mun-
kánk az Urban, nem volt hiábavaló.

A novemberi ünnepek rendszerint D. F. emlé-
kének voltak szentelve s ekkortöbbszörre erdélyi
papok és tanárok hirdették az ígét, akikhez vissza-
száll a mi imádságos lelkünknek magasztos érzete,
melyel együtt imádkozunk ebben a szent percben
is azért a boldogabb jövődöért, amely nekünk
és nekik igazán lélek és élet, reménység és diadal.

Együletünk új tisztikarral indul neki az új XXV.
évnek, amelyben a régi tradíciót tiszteletben tart-
va fogjuk tovább folytatni azt a nemes munkát,
amelynek nyilván bevallott célja: Isten országának
terjesztése a földön. Isten országa: a testvériség,
béke, igazság és szeretet országa, amelyben úgy
érezzük, hogy csakugyan a közös mennyei édes
Atya van velünk. Az ő áldása legyen együletünk
további munkáján, az egyület vezetőin és minden
tagjain s fővédnökünkön, a szeretett fő-
pásztorunkon.

Jubileum.

A Dávid Ferenc Egyület megalakulásának 25.
éves évfordulóján, november 12.-én, a második
jubileum is lefolyt budapesti egyházközségünk éle-
tében. Meleg és őszinte volt, mint a Dávid Ferenc
Együleti vallásos estélyek hangulata eddig is. Ugy-
tánik fel a kis jubiláló Egyület, mint egy kis cso-
port léleknek egymáshoz hajlása, összeborulása.
Külsőségeiben kevesebb volt a dísz, a fény, de több
volt belül az érzés. ~~Mint egy család tagjai, úgy~~
~~veit belül az érzés. Mint egy család tagjai, úgy~~
vezetők, körülvéve az Egyület jóbarátaitól és tisz-
telőitől. Felettük a szószék oldalán a hajdani elnök,
Percelné Kozma Flóra letakart arcképe. Jól esett
a hűség és a szeretet, amellyel kedves vendégeink
eljöttek. Dr. Raffay Sándor ev. püspök, dr. Masz-
nyik Endre, dr. Kovács Sándor ev. teol. tanárok,
Göde Lajos ref. püspöki másodlelkész, dr. Ravasz
László képviselőjében. A Percel és Kozma család-
dok itt élő tagjai és a mi »Nagyasszonyunknak«
lányai és mások sokan megtisztelték Együletünk
25 éves évfordulati ünnepét.

Dr. Molnár Jenő Antal orgonaművész lelkeket
nyitó orgona ábrándjával kezdődött az estély. Dr.
Csiki Gábor misszió-lelkész imája és bibliaolvasása
után dr. Erdőssy Vilmosné két gyönyörű énekfo-
hásza mélyítette el a hangulatot. Árokháti Béla ref.

lelkész: testvérünk méltó kísérője volt az orgonán az éneknek. Dr. Nyiredi Jenő egyet. tanár, a D.F. Egylet elnöke tartalmas megnyitója és Józán Miklós püspöki vikárius szé. pkrónikája után Dimény Mózes pt. főigazgató egyházközségi gondnok emlékbeszéde alatt lehullott a lepel »Nagyasszonyunk arcképéről, annak a Nagyasszonynak arcképéről, ékinek »jó szívével, mélységes vallási meggyőződésével, apostoli ihletettségével és tudásával csak finom lelke és szerénysége volt nagyobb«, amint Dimény Mózes gondnok mondotta róla beszédében.

Meglepetésszerűleg áll fel utánna Józán vikárius és a leleplezett kép felé fordulva szavalni kezdi ez alkalomra írt ódáját, — amit lapunkban is közlünk — olyan művészi előadással, hogy minden hallgató lelkét megfogta az óda költői szépsége és az előadás művészi formája.

A kolozsvári D. F. Egylet, a püspök ur, és más régi barátok iratokban és sürgönyökben küldték üdvözetüket a jubileumra. Előszóval pedig Raffay püspök, Göde Lajos, Buzogány Anna a Nőszövetség elnöke, dr. Kovács Sándor a Luther társaság nevében és dr. Masznyik Endre a régi pozsonyi ev. testvérek nevében üdvözölték az Egyletet s hódoltak Percelné emlékének. Biró Lajos lelkész záróiméjával és a Himnusszal végződött a diszgyűlés, amelynek meleg szeretettől áthatott hangulata tovább virágzott az emlékvacsorán is ahol mintegy 50-en, köztük kedves vendégeink is, tovább szerettük egymást pohárköszöntőinkben és szívünkben.

HIREK.

Telefonszámunk: [Lipót 974—24

Jelen számunkhoz csekklapot mellékelünk, azért, hogy ezzel minden kényelmetlenség nélkül befizethessék híveink egyházi adó és előfizetési tartozásaikat. Az egyházi adó legalsó foka, a legszegényebbek évi adója: 60.000 korona. Ezt véve alapul, mérje össze magát, hivatali állását, jövedelmét ezzel és aszerint küldje be adóját. Az Unitárius Értesítő egy évi előfizetési díja: 50.000 korona.

Adót és előfizetést együtt, egy összegben lehet küldeni a csekken.

Akinek semmi fizetni valója nincs, tegye el a csekket jövőre. Aki pedig adós, azt kérjük, rövid időn belül rendezze azt, mert év végén állunk s nekünk is számadást kell készítenünk a jövő évre. Hitrokoni szeretettel és üdvözléssel: a budapesti Egyházközség Előjárósága és az Unitárius Értesítő kiadóhivatala.

Istentiszteletek a fővárosban és a környéken Minden vasárnap d. e. 11 órakor az V. Koháry-utcai templomban. Minden hó második vasárnapján d. u. 4 órakor a VIII. Csobánc-utcai elemi iskolában. Minden hó utolsó vasárnapján (legközelebb nov. 28-án) d. e. 11 órakor Pestszentlőrincen az állami telepi polgári iskolában.

Angol társalgás nov. 26-án és december

31-én (mindkét esetben péntek) d. u. 6 órakor a lelkészi hivatalban.

Adventi Istentiszteleteinket nov. 28-án d. u. 5 órakor kezdjük meg Koháry-utcai templomunkban és folytatjuk 4 vasárnap délután Karácsonyig. Ez idő alatt külön ifjusági Istentiszteletet nem tartunk, hanem az adventi alkalmakkor a tanuló ifjúságnak kötelessége a templomban megjelenni. Az adventi Istentiszteleteken dr. Csiki Gábor missziói lelkész szolgál.

Debreceni híveinknek december 19-én (vasárnap) d. e. 1/2 12 órakor osztályonapi urvacsorát és predikál Józán Miklós püspöki vikárius a Kossuth utcai ref. templomban.

Esketést, keresztelést, temetést egy nappal előbb kell bejelenteni. Ezt saját érdekében mindenki tartsa szem előtt. Hivatalos órák: délelőtt 9—12-ig, délután 3—5-ig.

Nőszövetségünk minden hó második csütörtökén délután 5 órakor tartja üléseit a lelkészi hivatalban, ugyanakkor bibliamagyarázat.

Rendőreink részére külön Istentiszteletet tartunk minden hó harmadik csütörtökén este 6 órakor.

Lakásváltoztatás esetén egy levelezőlapon kérünk értesítést az új címről, hogy lapunkat pontosan kézbesithessük.

Ha egy családban betegség, vagy egyéb baj támad, ha valamely család tagja kórházi ápolás alá kerül, hozzátartozói levélben vagy telefonon értesítsék a lelkészi hivatalt erről, hogy amennyire erőnktől telik, enyhítsük testi-lelki fájdalmát, szenvedő testvérünknek.

Dávid Ferenc Egyletünk legközelebbi műsoros vallásos estélyét dec. 3-án, pénteken este 6 órakor rendezi a Koháry-utcai templomban. Felolvasás és zenei számok töltik be az estély műsorát. Minden hívünket hívjuk erre az estélyre annál is inkább, mert a felolvasó Józán Miklós püspöki vikárius lesz, aki a — a nemrég meghalt amerikai híres unitárius ember Charles Eliot emlékével kapcsolatban — »A jövő vallása« címen tart előadást.

Estély végén társasvacsora az V. Alkotmány-utca 31. sz. alatti »Magyar Világ« étterem télikertjében (tlap szerint).

Fővárosi és vidéki lelkészeink figyelmét felhívjuk arra, hogy **decembert** irunk nemsokára és ebben a hónapban minden lelkésznek igazolnia kell a családjában esetleg beállott változásokat. A **helyhatósági** bizonyítványt közvetlenül a kultuszminisztérium II. ügyosztályához kell beküldeni.

Kebli Tanácsunk december hó 5-én (vasárnap) d. u. 5 órakor tart legközelebbi ülést, amelyen főleg a jövő évi költségvetés fog szerepelni. Az ülés előtt dec. 2-án (csütörtök) d. u. 5 órakor a Gazdasági Bizottság; dec. 4-én (szombat) d. u. 5 órakor a Hitéleti és Nevelésügyi Bizottságok tartanak ülést a lelkészi hivatalban.

Karácsonyfa ünnepet az idén is tervezünk iskoláink részére. Mint eddig, úgy az idei is dec. 22-én lesz a IV. ker. Sütő-utca 1 szám alatti evangélikus

iskolák dísztermében. Dec. 22-én, szerdán d. u. 4 órakor kezdődik. **Akik pénz, vagy egyéb anyagi segítséggel kívánnak hozzájárulni** a Nőszövetség e karácsonyi vállalkozásához, azokat kérjük minden ilyen célú adományt és küldeményt a lelkesi hivatal címére szíveskedjenek küldeni (V. ker. Koháry-utca 4) megjelölve a küldeményen azt, hogy a gyermekünnep céljaira szolgál.

Unitárius istentisztelet Szolnokon. A szokásos őszi istentiszteletet, urvacsoraosztással egybekötve, október 24-én tartották meg a szolnoki unitáriusok az e célra átengedett ref. templomban. Ezuttal dr. Csiki Gábor, missziós lelkész jött le Budapestről s ő végezte az istentiszteletet. Jó szónoki hírének megfelelőleg nagy készültséggel és hatással beszélt, hallgatóinak lelki épülésére, vigasztalására. Sajnos az unitáriusok sokkal kevesebben vannak Szolnokon, hogy a ref. templomot megtölthetnék s így e szép beszéd a megérdemeltnél kisebb közönség előtt hangzott el. Dr. Csiki Gábor felhasználta Szolnokon tartózkodását arra is, hogy néhány unitárius családnál látogatást téve, őket hitükben erősítse s összetartásra buzdítsa. Reméljük, hogy még a jövőben is lesz alkalmunk őt Szolnokon viszontlátni. Az urvacsorai bort Kádár Károlyné urnő, atyánkfia adta, az istentisztelet előkészítésének munkáját pedig Tiboldi Gyula végezte.

Istentisztelet Debrecenben. Dr. Csiki Gábor budapesti misszió lelkész folyó év október hó 3-án délelőtt 11 órakor a testvér ev. ref. Egyház Kossuth-utcai templomában urvacsora osztással egybekötött istentiszteletet tartott. A reformátusok eme egyik legszebb templomát majdnem megtöltötték az unitáriusok és más felekezetek sorából összegyűlt hívek, akik a legnagyobb áhitattal halgatták dr. Csiki Gábor magas szárnyalású szívekig ható prédikációját és urvacsorai agendáját. Úrvacsorát vettek 38-an. A kántori teendőket Kerekes Ernő jogszigorló atyánkfia látta el. Isten áldása kísérje utainkat és munkánkat.

Az unitáriusok istentisztelete a felekezeti békéért, a kölcsönös megértésért A szegedi unitárius egyháznak bensőséges ünnepe volt vasárnap. Délben istentiszteletet tartottak a református templomban, amelyen dr. Csiki Gábor fővárosi missziós lelkész mondott szárnyaló prédikációt. Textusul a szentírásnak Jeruzsálem pusztulására vonatkozó részeit választotta és rámutatott arra, hogy csakis a felekezeti béke teremtheti meg a nemzeti összetartást és biztosíthatja az ország újjáépítésének lehetőségét. Az elpusztított Jeruzsálem népe, a zsidók éppen a felekezetieskedés következtében váltak rabbá és nyögtek a járom alatt évtizedekig. Magyarországon a trianoni katasztrófát szintén az egyre erősödő felekezetieskedéssúlyosbitja, pedig a lerongyolt országot csakis a kölcsönös megértés, a felekezetközi béke támaszthatja új életre. Az istentisztelet ünnepélyességét emelte dr. **Asztalos—Tőcséry—dr. Zajácz—Ölbaum**-kavartott művészi játéka, valamint **K. Nagy** János református kántortanító orgonajátéka. Az unitáriusok istentisztelete alkalmával zsufolásig megtelt a református

templom és a közönség igazi áhitattal távozott az ünnepélyes istentisztelet után.

A Reformáció emlékünnepe az idén is impozáns részvétellel ünnepelte meg a protestáns világ. A pesti vigadó nagyterme is kicsinynek bizonyult a megmozdult tömegek befogadására. Élénk várakozás előzte meg Baltazár ref. püspök beszédét aki a protestanizmus aktuális kérdéseiről nyilatkozott. Az az erő, amely az embertömeg nagyságában de még inkább a lelkek mélyén és a szónokok ajkán megnyilatkozott biztosítéka a protestanizmus zavartalan továbbélésének. Az ünnepélyt Józán vikárius szívből fakadó s szivreható imája fejezte be.

A Baldácsy Alap Elnöksége díszes külsőségek és nagy közönség érdeklődése mellett ülte meg alapításának 50 éves évfordulóját. Egyházunkat Józán Miklós püspöki vikárius képviselte az ülésen, amelynek minket unitáriusokat közelről érdeklő egyik pontján az volt, hogy a gyűlés külön üdvözölte Ferencz József kolozsvári püspököt, mint aki egyedül van még életben az 50 év előtti alapítványi okmány aláírói közül.

November 21-én (vasárnap) délelőtti Istentiszteletünkön, a kultuszminisztérium felhívása folytán néhai Ferencz József király halálának 10 éves évfordulója emlékére ünnepi Istentiszteletet tartunk.

Október elején tartották református testvéreink presbiterei Debrecenben az első országos gyűlést, mintegy 2500 presbiter jelenlétével; e gyűlésen a protestáns egyházak sérelmeivel és azok orvoslásával foglalkoztak. Nagyjelentőségű megmozdulása volt e gyűlés a református és egyben protestáns társadalomnak, mert felszínre kerültek azok a kérdések, amelyek régen fájtak s régóta betegítették a protestáns világ közérületét.

A Dávid Ferenc Egylet jubileuma alkalmából az ünnepség költségeire a következő adományokat kaptuk: Faluvégi Áron nvug. p. ü. főtanácsos, tiszteletbeli elnök 500.000 K. Klein Arthur Berlin 300.000 K. Peck Emil Ágost 200.000 K. Összesen: 1.000.000 K. Az Egylet nevében is hálás szeretettel köszönjük a nemesszívű adományokat.

Egyetemi Ifjuságunknak valláserkölcs oktatást tart minden hó első vasárnapján 12-1-ig Dr. Csiki Gábor misszió lelkész. Legközelebb dec. 5-én.

Rabindranath Tagore, az agg indus költő a prófétai lélek Budapest főváros vendége, lélekben rokona az unitáriusoknak. Az indus vallás »Brahma Szomadzs« ágának, amely olyan szabadelvű, mint az unitárius felfogás egyik képviselője. A mi magyarországi főpapunk Józán vikárius és dr. Csiki missziós lelkész beszéltek is vele a tiszteletére rendezett vacsorán.

Rev. dr. Drummond testvérünk, hazaérkezett Angliába, ott beszámolt körutjáról s arról ad hirt, hogy a legközelebbi nemzetközi vallásos kongresszus előkészületei olyan előrehaladt állapotban vannak, hogy 1927 szeptemberében meg is tartják a kongresszust Prágában.

A felsőházi törvényjavaslatot a nemzetgyűlés letárgyalta, elfogadta és törvényerőre emelte. Az új törvény egyházunk részére is biztosítja a régi jogot egy főrendiházi tagságot. Az új esztendőben összeülő főrendiház tagjai sorában tehát ott lesz az egyházi Igazgató Tanácsunk egyik rangban idősebb elnöke.

Assisi Szt. Ferenc emlékére az egyik angliai unitárius templomban emléktáblát lepleztek el, amely azt a jelenetet ábrázolja, amikor „Ferenc testvér“ madaraknak prédikál. Az emléklakettet Drummond afia legkisebb leánya készítette és apja tartotta az az ünnepi beszédet, amelyben a szent példájára utalva, annak követésére hívta fel hallgatóit. Nem dicsekedni akarunk a hírünkkel, de ez az eset is jellemzően mutatja, hogy az igazi unitarizmus, tekintet nélkül a vallásra, az igazi erkölcsi értékeket megbecsüli, szereti és magáénak fogadja, mint Isten adományát, amelyet mindenki számára küldött.

Szentiványi Sándor lelkészjelölt amerikai tanulmányutjáról hazaérkezett — ifju feleségével együtt — s tudomásunk szerint Marosvásárhelyt mint segédlelkész kezdi meg papi működését. Sok szerencsét.

Halottaink.

Id. Útő Lajos nyug. dombói lelkész, Útő Lajos kereszturi lelkésztestvérünk édesatyja 93 éves korában meghalt. A legöregebb unitárius pap volt.

Özv. Kovács Dánielné szül. Miklós Zsuzsanna, dr. Kovács Ákos budapesti tvszéki titkár hívünk édesanyja okt. 11-én, 68 éves korában Székelymúzsán,

Zsakó István nyug. kuriai bíró, egyházi tanácsos, dr. Zsakó Gyula budapesti tvszéki bíró testvérünk édesatyja, november 4-én 84 éves korában Kolozsvárt,

Özv. csekefalvi Török Sándorné szül. Abrudbányai Irma nov. 6-án 51 éves korában Tatán,

Ujváry Béla nyug. főreáliskolai igazgató, az Eötvös alap volt elnöke, Ujváry Béla számtanácsos hitrokonunk atyja nov. 9-én 74 éves korában Budapesten,

musnai Örmös-y Jenő földbirtokos egyházi tanácsos, november 13-án 63 éves korában Dolányban,

tarcsafalvi Pálffy Gyuláné szül. havadai Páll Erzsébet, Pálffy Gyula állategészségügyi főfelügyelő hitrokonunk felesége november 14-én Budapesten,

Topliczky Antal a bolgár unitárius ecclesiánk vezetője és egyetlen papja ez év őszén Szófiában meghalt. Legyen emlékek áldott a gyászolók és mindnyájunk szívében.

Id. Fazekas Lajos nyug. unitárius esperes 64 éves korában Nyárádszentmártonban,

Nyomatott Bognár sajtóipari üzemében, Újpest, Lőrinc-utca 65. Felelős nyomdavezető: Neszt Kálmán.

Kovács Béla iklandi unitárius lelkész 29 éves korában ez év őszén Iklandon meghalt. Fájdalommal kell tudomásul vennünk az ifju élet ellobbanását, mert egyike volt azoknak a komoly ifju lelképásztoroknak, akik hivatásukat lelkiismeretesen végzik. Korán megtalált nyugalma legyen békés.

Özv. kövendi Szathmáry Miklósné szül. etédi és rugonfalvi Madaras Zsuzsanna 74 éves korában Székelyderzsen elhunyt. Október hó 27-én temették el Székelykeresztúron a családi temetőben. Halálát fiai: vitéz Szathmáry Lajos Szolnok vármegyei népműv. titkár, Szathmáry Miklós szegedi ny. máv. mozdony felv. és Szathmáry Ferenc Székelyderzsi énekvezér-igazgató, a fiai és nagyszámu rokonság gyászolják. Nyugodjék csendesen!

Felelős kiadó: BIRÓ LAJOS.

Prém János szabómester

hitrokonoknak a napi árnál olcsóbban vállal bármiféle ruhavarrást, fordítást, tisztítást stb.

Lakása: Budapest, VIII., Vig-utca 33. sz.

Korchma és Czirmay

zongora-, pianinó- és harmónium készítő

BUDAPEST, VII., DOB-U. 94-96.
(Magyar Színház közelében.)

Készítünk: A legmagasabb igényeknek megfelelő új zongorákat, pianinókat és harmóniumokat a legprecízebb és legmodernebb kivitelben. — Zongorák átalakítását, teljes kijavítását, bőrozését, fényezését és hámlását vállalják jótállás mellett.

Ezüstéremmel kitüntetve

A Népies Irodalmi Társaság

erdélyi vonatkozású néprajzi, irodalmi és történelmi kiadványai megrendelhetők:

Budapest, VI., Vilmos császár-ut 55. sz.